Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2020./2021.

GEOGRAFIJA

Sadržaj

Uvod **5**
1. Područja ispitivanja **5**

2. Odgojno-obrazovni ishodi **6**

3. Struktura ispita **18**

4. Tehnički opis ispita **19**
4.1. Trajanje ispita 19
4.2. Izgled ispita i način rješavanja 19
4.3. Pribor 19

5. Opis bodovanja **19**
5.1. Vrednovanje prve ispitne knjižice 19
5.2. Vrednovanje druge ispitne knjižice 19

6. Primjeri zadataka **22**
6.1. Primjeri zadataka višestrukoga izbora 22
6.2. Primjeri zadataka kratkoga odgovora (zadatci bodovani s jednim bodom) 24
6.3. Primjeri zadataka produženoga odgovora 26

7. Priprema za ispit **30**

Uvod

Geografija je na državnoj maturi izborni predmet.

U Ispitnome katalogu za državnu maturu iz Geografije jasno je opisano što će se i na koji način ispitivati u ispitu državne mature iz Geografije u školskoj godini 2020./2021.

Ispitni katalog usklađen je s odobrenim četverogodišnjim Nastavnim planom i programom za Geografiju u gimnazijama[1].

Ispitni katalog sadržava sedam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispitu. U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik[2] treba usvojiti.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su način ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju navedeni primjeri zadataka s detaljnim objašnjenjem, a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

[1] Glasnik Ministarstva prosvjete i športa, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

[2] Termin *pristupnik* u tekstu kataloga ima opće značenje te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

1. Područja ispitivanja

Ispit iz Geografije sastoji se od dviju ispitnih knjižica.

U objema se ispitnim knjižicama podjednako ispituju geografska znanja i geografske vještine.

U zadatcima u kojima se ispituju **geografska znanja** provjerava se u kojoj mjeri pristupnik zna i može odrediti i objasniti geografske činjenice i generalizacije.

U zadatcima u kojima se ispituju **geografske vještine** provjerava se u kojoj mjeri pristupnik zna i može upotrebljavati geografske karte te geografske statističke i grafičke metode u interpretaciji prostornih pojava i procesa.

Dostignute razine znanja i vještine pristupnika provjeravaju se u ovim područjima:

1. fizičkoj geografiji
2. društvenoj geografiji
3. regionalnoj geografiji svijeta
4. geografiji Hrvatske.

2. Odgojno-obrazovni ishodi

U ovome je poglavlju za svako područje ispitivanja navedeno podpodručje ispitivanja, sadržaj podpodručja, razina ispitivanja i sadržaj odgojno-obrazovnih ishoda koje pristupnici moraju znati i razumjeti da bi ostvarili željeni rezultat u ispitu državne mature iz Geografije.

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
FIZIČKA GEOGRAFIJA	1.1. UVOD U GEOGRAFIJU	1.1.1. Razvoj geografije	I. pamćenje II. razumijevanje	objekt proučavanja geografije, etape u razvoju geografije, metode tradicionalne i suvremene geografije, osobe zaslužne za razvoj geografije
		1.1.2. Grane i discipline geografije	II. razumijevanje	geografske grane i discipline*
	1.2. ZEMLJA U SVEMIRU	1.2.1. Svemir i Sunčev sustav	I. pamćenje II. razumijevanje	osnovni pojmovi o svemiru, važni događaji i otkrića u istraživanju svemira, nastanak svemira, svemirska tijela*, tijela Sunčevog sustava*, utjecaj Mjeseca na Zemlju, Mjesečeve faze*
		1.2.2. Gibanja, oblik i dimenzije Zemlje	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	gibanja Zemlje*, karakteristični položaji Zemlje u ophodnji oko Sunca*, posljedice gibanja Zemlje*, toplinski pojasevi i karakteristične paralele*, dimenzije Zemlje*, oblik Zemlje*, pomrčina Sunca i/ili Mjeseca*
		1.2.3. Računanje vremena i kalendar	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	računanje vremena, tropska i kalendarska godina, julijanski i gregorijanski kalendar, vremenski pojasevi*, pojasno vrijeme
	1.3. ORIJENTACIJA	1.3.1. Orijentacija u prostoru	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	načini, pomagala i vještine orijentacije u prostoru*
		1.3.2. Orijentacija na geografskoj mreži	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	geografski smještaj*, azimut i strane svijeta*, ortodroma i loksodroma*, geografske koordinate*
	1.4. PREDOČAVANJE ZEMLJINE POVRŠINE	1.4.1. Predočavanje Zemljine površine na globusu i geografskoj karti	II. razumijevanje	osnovni kartografski pojmovi*, predočavanje na geografskoj karti i globusu*
		1.4.2. Elementi geografske karte	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	matematički, geografski, redakcijski i dopunski elementi geografske karte*, brojčano i grafičko mjerilo*, kartografsko projiciranje*, izrada geografskih karata*, kartografski znakovi*, toponimi

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
FIZIČKA GEOGRAFIJA	1.4. PREDOČAVANJE ZEMLJINE POVRŠINE	**1.4.3. Proces nastajanja osnovne karte**	**I. pamćenje** **III. primjena**	izrada osnovnih karata, kartometrijski postupci
		1.4.4. Vrste geografskih karata	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	vrste geografskih karata prema pouzdanosti, mjerilu, sadržaju i načinu upotrebe*, topografske i tematske karte*
		1.4.5. Upotreba geografskih karata	**II. razumijevanje** **III. primjena**	sadržaj geografske karte*, upotreba pojedinih vrsta geografskih karata*
	1.5. GEOLOŠKA OBILJEŽJA I RELJEF ZEMLJE	**1.5.1. Geološka prošlost Zemlje**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	geološka razdoblja*, orogeneze*, razvoj Zemlje i života na njoj kroz geološku prošlost*, reljefne cjeline*, relativna i apsolutna starost stijena
		1.5.2. Građa Zemlje	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	elementi unutrašnje građe Zemlje*, slojevi u građi Zemlje
		1.5.3. Sastav Zemljine kore	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	sastav Zemljine kore, skupine minerala, vrste stijena prema načinu i mjestu nastanka*, gospodarska važnost pojedinih minerala i/ili stijena*
		1.5.4. Globalna tektonika ploča	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	postavke globalne tektonike ploča, litosferne ploče*, vrste granica litosfernih ploča*, vrste pokreta na granicama litosfernih ploča*
		1.5.5. Endogeni procesi i oblici reljefa	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	povezanost geološke građe Zemlje s procesima u Zemljinoj unutrašnjosti, endogeni pokreti i procesi, međuovisnost procesa u litosferi i atmosferi, osnovni endogeni procesi i oblici*, strukturne jedinice litosfere*, vulkani*, popratne pojave vulkanizma*, potresi*, prostorni raspored vulkanskih i potresnih područja na Zemlji*
		1.5.6. Egzogeni procesi i oblici reljefa	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	egzogene sile, padinski, fluvijalni, marinski, glacijalni, periglacijalni, eolski, krški, biogeni procesi i reljefni oblici*, denudacijski i akumulacijski reljefni oblici*, utjecaj čovjeka na oblikovanje reljefa*
		1.5.7. Elementi i oblici reljefa	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	tipovi i oblici reljefa*, utjecaj prirodno-geografskih elemenata na oblikovanje reljefa*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
FIZIČKA GEOGRAFIJA	1.6. KLIMA, VEGETACIJA I TLO NA ZEMLJI	**1.6.1. Vrijeme, klima i klimatski faktori**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	klimatski faktori*, utjecaj klimatskih faktora na klimatske elemente*
		1.6.2. Sastav i građa atmosfere	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	građa i sastav atmosfere*
		1.6.3. Klimatski elementi	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	klimatski elementi, povezanost Sunčeve i terestričke radijacije, temperatura zraka, amplituda temperature zraka, vertikalni gradijent*, srednja dnevna, mjesečna ili godišnja temperatura zraka*, dnevni, mjesečni ili godišnji hod temperature zraka*, srednja temperatura zraka klimatoloških godišnjih doba*, tlak zraka, lokalna, sekundarna i planetarna cirkulacija atmosfere*, apsolutna i relativna vlaga u zraku, naoblaka, rodovi oblaka*, nastanak i vrste padalina*, godišnji hod padalina*, količina padalina za klimatološka godišnja doba*, obilježja zračnih masa i zračnih fronti*, geografsku raspodjelu temperature zraka, tlaka zraka i padalina*, vrijeme i klima, međuovisnost klimatskih elemenata, povezanost klimatskih elemenata i faktora (modifikatora), čimbenici i posljedice učinka staklenika*
		1.6.4. Klimatski razredi i tipovi klime na Zemlji	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	klimatski razredi, tipovi klime i njihova obilježja*, prostorni raspored klimatskih razreda i tipova klima*, klimatski dijagrami i sinoptičke karte*
		1.6.5. Utjecaj čovjeka na klimu i klimatske promjene	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	antropogeni utjecaj na klimatske elemente*, antropogeni i drugi uzroci klimatskih promjena*, moguće posljedice promjene klime*
		1.6.6. Klimatsko-vegetacijska područja i tla na Zemlji	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	vegetacijske zajednice u pojedinim klimatskim razredima i klimatskim tipovima*, obilježja zonobioma u pojedinim geografskim regijama*, nastanak, sastav, struktura i vrste tla*, prostorni rasporeda tipova tala na Zemlji*, važnost tla, gospodarsko iskorištavanje tla, uzroci onečišćenja tla*
	1.7. VODE NA ZEMLJI	**1.7.1. Hidrološki ciklus**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	kruženje vode u prirodi*, mali i veliki hidrološki ciklus*
		1.7.2. Podjela svjetskog mora	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	dijelovi morskih bazena*, dijelovi svjetskog mora*, vrste leda u moru*, obalna razvedenost*
		1.7.3. Svojstva i gibanja svjetskog mora	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	svojstva i dinamika svjetskog mora i njegovih dijelova*, morske struje i njihova obilježja*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
FIZIČKA GEOGRAFIJA	**1.7. VODE NA ZEMLJI**	**1.7.4. Vode na kopnu**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	obilježja voda na kopnu, rijeke i jezera*, prosječni godišnji protoci*, tipovi protočnih režima*, razvodnica porječja i sljevova*, posebnosti cirkulacije vode u kršu*, depresije i kriptodepresije*, jezera prema postanku jezerske zavale
		1.7.5. Značenje i zaštita voda na Zemlji	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	važnost voda za život na Zemlji*, zaštita voda na Zemlji*, prirodni i društveni utjecaji na količinu i kvalitetu vode na Zemlji*
DRUŠTVENA GEOGRAFIJA	**2.1. STANOVNIŠTVO NA ZEMLJI**	**2.1.1. Broj i razmještaj stanovništva na Zemlji**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	opća i fiziološka gustoća naseljenosti, razmještaj stanovništva*, ekumena, subekumena i anekumena, utjecaj prirodno-geografskih ili društveno-geografskih čimbenika na koncentraciju stanovništva*
		2.1.2. Razvoj naseljenosti na Zemlji	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	čimbenici o kojima ovisi promjena broja stanovnika, prostorna i/ili vremenska promjena broja stanovnika*, uzroci i/ili posljedice naglog porasta broja stanovnika odabranih država i/ili geografskih regija
		2.1.3. Prirodno i prostorno kretanje stanovništva	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	pokazatelji prirodnoga i /ili prostornog kretanja stanovništva*, etape i podetape demografskog razvoja*, vrste migracija prema trajanju, uzroku ili dometu, primjeri država i/ili područja za prirodno i/ili prostorno kretanje stanovništva*
		2.1.4. Opće kretanje stanovništva	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	pokazatelji općeg kretanja stanovništva, tipovi i/ili podtipovi općeg kretanja stanovništva*, povezanost demografskog razvoja i društveno-gospodarskih procesa te bioloških i socio-kulturnih obilježja, primjeri država i/ili područja za opće kretanje stanovništva*
		2.1.5. Strukture stanovništva	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	utjecaj društveno-gospodarskih procesa na strukture stanovništva, strukture stanovništva (dobno-spolna, rasna, jezična, etnička, vjerska, gospodarska, obrazovna)*, prostorni raspored i odrednice pojedinih struktura stanovništva*, primjeri država i/ili područja za pojedine strukture stanovništva*
		2.1.6. Stanovništvo i razvijenost	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	pokazatelji gospodarske razvijenosti*, povezanost demografskog i gospodarskog razvoja, primjeri država i/ili područja prema razvijenosti*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
DRUŠTVENA GEOGRAFIJA	2.2. NASELJA I OBLICI NASELJENOSTI	**2.2.1. Vrste naselja, ruralna naselja i područja**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	ruralna i urbana naselja, naselja prema veličini, vrste ruralnih naselja prema obliku i postojanosti*, utjecaj prirodne osnove i/ili društvenoga razvoja na oblike i razvoj naselja*, raštrkani i okupljeni posjed*, krajolik otvorenih i zatvorenih polja*, funkcionalne, fizionomske i/ili društvene promjene ruralnih naselja*, primjeri različitih oblika ruralnih naselja, ruralnoga krajolika, povijesnoga razvoja ruralnih naselja*
		2.2.2. Povijesni razvoj gradova	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	čimbenici pojave gradova, lokacijska, morfološka, funkcionalna i/ili demografska obilježja, primjeri i prostorni raspored gradova prvih civilizacija, antičkih gradova, srednjovjekovnih gradova, renesansnih i/ili baroknih gradova te gradova od 19. stoljeća do danas*, etape urbanizacije, promjene u razvoju i obilježjima gradova kroz pojedine etape urbanizacije*, primjeri današnjih država u različitim etapama urbanizacije i prema stupnju urbanizacije*
		2.2.3. Prostorna struktura grada i kulturno-genetski tipovi gradova	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	elementi prostorne strukture grada, tlocrti gradova*, prostorna struktura grada (morfološka, demografska, funkcionalna)*, kulturno-genetski tipovi gradova*
		2.2.4. Utjecaj grada na okolicu	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	funkcije centralnih naselja, stupanj centraliteta naselja, morfološki tipovi gradskih regija (aglomeracija, konurbacija, metropolitansko područje, megagrad, megalopolis)*, funkcije, posebnosti i primjeri globalnih gradova*
		2.2.5. Urbani sustavi	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	urbani sustavi s obzirom na prostorni obuhvat*, monocentrični, duocentrični i/ili policentrični urbani sustavi, indeks urbane primarnosti, urbani sustavi prema indeksu urbane primarnosti*
	2.3. EKONOMSKE DJELATNOSTI	**2.3.1. Osnovni pojmovi iz ekonomske geografije**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	osnovni pojmovi iz ekonomske geografije, čimbenici razvoja primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti*
		2.3.2. Poljoprivreda	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	tipovi poljoprivredne proizvodnje, klimatsko-vegetacijske zone i poljoprivredna proizvodnja*, struktura, značenje i/ili prostorni raspored poljoprivredne proizvodnje*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
DRUŠTVENA GEOGRAFIJA	2.3. EKONOMSKE DJELATNOSTI	**2.3.3. Ostale djelatnosti primarnog sektora (ribarstvo, šumarstvo)**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	tipovi ribarstva, glavna ribolovna područja na Zemlji*, države i/ili područja s razvijenom akvakulturom, slatkovodnim i/ili morskim ribarstvom*, vrste šuma i/ili gospodarski vrijedne vrste drveća*, načini korištenja vrsta drveća i/ili šuma, prostorni raspored šuma na Zemlji*, povezanost klimatsko-vegetacijskih zona i prostornog rasporeda šuma na Zemlji*, značenje vrsta drveća i/ili šumskih područja na Zemlji
		2.3.4. Industrija	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	vrste industrije, obilježja industrijskih revolucija, stare i/ili nove industrijske regije*, etape razvoja i/ili značenje sekundarnih djelatnosti, države i/ili područja s razvijenom industrijom*, struktura, značenje i/ili prostorni raspored industrijske proizvodnje*
		2.3.5. Rudarstvo, energetika i ostale djelatnosti sekundarnog sektora	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	struktura, značenje i/ili prostorni raspored ruda na Zemlji*, vodeće države i/ili područja u eksploataciji pojedinih ruda*, izvori energije, struktura proizvodnje (primarne) energije(i/ili električne struje), mogućnosti održivog iskorištavanja pojedinih izvora energije, posljedice iskorištavanja pojedinih izvora energije, struktura, značenje i/ili prostorni raspored izvora energije*
		2.3.6. Promet	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	oblici i/ili grane prometa*, razvoj i značenje pojedinih oblika i/ili grana prometa, najprometnije pomorske, zračne i/ili riječne luke, prometni pravci i/ili čvorovi*, države s razvijenim pojedinim oblicima prometa*, glavne plovne rijeke, jezera i/ili kanali i/ili područja s razvijenim cjevovodnim prometom*
		2.3.7. Trgovina	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	tokovi i pravci svjetske trgovine*, trgovinska bilanca, države i/ili regije prema deficitu i/ili suficitu u svjetskoj trgovini*, razvoj i oblici trgovine, trgovinski promet po državama i/ili geografskim regijama*
		2.3.8. Turizam	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	obilježja glavnih turističkih regija i/ili atrakcija, turističke atrakcije i/ili destinacije i/ili regije*, turistički promet po turističkim regijama i/ili državama*
	2.4. LJUDSKE DJELATNOSTI I OKOLIŠ	**2.4.1. Utjecaji na okoliš**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	utjecaj ljudskih djelatnosti na okoliš*, indikatori onečišćenja okoliša

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
DRUŠTVENA GEOGRAFIJA	**2.4. LJUDSKE DJELATNOSTI I OKOLIŠ**	**2.4.2. Politika i mjere zaštite okoliša**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	politike zaštite okoliša, odnos prema okolišu u državama različitog stupnja razvijenosti*
REGIONALNA GEOGRAFIJA SVIJETA	**3.1. POVEZIVANJE SVJETSKOG GOSPODARSTVA I NJEGOVE POSLJEDICE**	**3.1.1. Globalizacija svjetskog gospodarstva**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	obilježja poslijeindustrijskoga društva, uzroci i posljedice globalizacijskih procesa, aspekti globalizacije (kulturna, politička)*
		3.1.2. Multinacionalne kompanije	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	obilježja multinacionalnih kompanija, djelatnosti najvećih multinacionalnih kompanija*, države u kojima su sjedišta vodećih multinacionalnih kompanija*, prostorne promjene u djelovanju multinacionalnih kompanija*
		3.1.3. Svjetske organizacije i regionalne integracije	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	stupnjevi i tipovi integracija, procesi integriranja na kontinentalnoj i svjetskoj razini, regionalne integracije i njihova sjedišta*, važnije europske i svjetske političke i gospodarske organizacije, njihova djelatnost, članice i sjedišta*, važnije svjetske i europske institucije i njihova sjedišta*
		3.1.4. Europska unija	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	etape razvoja Europske (zajednice) unije i njihova obilježja*, organizacija Europske unije (tijela, njihova sjedišta i nadležnosti)*, države koje su pristupile Europskoj zajednici (Europskoj uniji)/istupile iz Europske zajednice (Europske unije) u pojedinim razvojnim etapama i države kandidate za članstvo*, učinci djelovanja europskih integracija*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
REGIONALNA GEOGRAFIJA SVIJETA	3.2. NEJEDNAKI REGIONALNI RAZVOJ SVIJETA	**3.2.1. Nejednaki regionalni razvoj svijeta**	**I. pamćenje II. razumijevanje**	uzroci i/ili posljedice nejednakog regionalnog razvoja svijeta*, procesi društveno-gospodarske tranzicije, odabrane države u procesima društveno-gospodarske tranzicije*, primjeri nejednakoga regionalnoga razvoja svijeta*
		3.2.2.Kriteriji za mjerenje razvijenosti gospodarstva	**I. pamćenje II. razumijevanje**	kriteriji mjerenja razvijenosti gospodarstva na razini država/kontinenata/svijeta*, razlike u razvijenosti na razini država/kontinenata
	3.3. REGIONALNI RAZVOJ RAZVIJENIH DRŽAVA I DRŽAVA SVJETSKOG ZNAČENJA	**3.3.1. Primjeri visokorazvijenih država Europe**	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografske i/ili društveno-ekonomske posebnosti te regionalni razvoj odabranih visokorazvijenih europskih država (Njemačka, Francuska, UK i Italija)*, prirodnogeografske i/ili gospodarske regije Njemačke, Francuske, UK-a i Italije i/ili njihova središta*
		3.3.2. Primjeri visokorazvijenih država izvan Europe	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografske i/ili društveno-ekonomske posebnosti te regionalni razvoj odabranih visokorazvijenih država izvan Europe (SAD, Kanada, Japan, Australija, tigrovi Dalekog istoka)*, prirodnogeografske i/ili gospodarske regije SAD-a, Kanade, Japana, Australije i tigrova Dalekog istoka i/ili njihova središta*
		3.3.3. Primjeri država svjetskog značenja	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografske i/ili društveno-ekonomske posebnosti te regionalni razvoj odabranih država svjetskoga značaja (Ruska Federacija, Kina, Indija)*, prirodnogeografske i/ili gospodarske regije odabranih država svjetskoga značaja (Ruska Federacija, Kina, Indija) i/ili njihova središta*
	3.4. REGIONALNI RAZVOJ SREDNJE I SLABIJE RAZVIJENIH DRŽAVA	**3.4.1. Srednje i slabije razvijene države Azije**	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografska i/ili društvena složenost srednje i slabije razvijenih država Azije*
		3.4.2. Srednje i slabije razvijene države Latinske Amerike	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografske i/ili društveno-ekonomske posebnosti te regionalni razvoj visoko razvijenih, srednje i slabije razvijenih država Latinske Amerike*
		3.4.3. Srednje i slabije razvijene države Afrike	**I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena**	prirodnogeografske i/ili društveno-ekonomske posebnosti te regionalni razvoj srednje i slabije razvijenih država Afrike*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
GEOGRAFIJA HRVATSKE	4.1. GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ I POLOŽAJ, VELIČINA, GRANICE I OBLIK TERITORIJA	**4.1.1. Geografski smještaj i geografski položaj RH**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	krajnje točke Hrvatske*, geografski smještaj krajnjih točaka Hrvatske*, usporedba geografskog smještaja Hrvatske i odabranih država, složenost geografskoga položaja Hrvatske*
		4.1.2. Prometno-geografski položaj RH	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	elementi (dijelovi) hrvatskog praga*, važniji prometni pravci i prometna čvorišta na pojedinim koridorima*, položaj Hrvatske u europskoj prometnoj mreži*
		4.1.3. Veličina, oblik teritorija, granice RH i oblikovanje teritorija kroz povijest	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	dijelovi obalnoga mora*, historijskogeografski razvoj hrvatske države*, obilježja i vrijeme nastanka segmenata granica RH*, oblikovanje teritorija Hrvatske kroz povijest*
		4.1.4. Prirodnogeografske, povijesne, tradicionalne i upravne regije	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	prirodnogeografske, povijesne, tradicionalne i/ili upravne regije i njihova obilježja*, elementi državnosti i identiteta*
		4.1.5. Hrvatska u međunarodnim organizacijama i regionalnim integracijama	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	položaj Hrvatske u europskim političkim i gospodarskim integracijama*, položaj Hrvatske u svjetskim političkim, vojnim i gospodarskim organizacijama*
	4.2. GEOMORFOLOŠKA OBILJEŽJA HRVATSKE	**4.2.1. Postanak i razvoj reljefa Hrvatske**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	geološka obilježja prirodnogeografskih regija i/ili reljefnih cjelina Hrvatske, razdoblja oblikovanja reljefnih cjelina s primjerima reljefnih cjelina*
		4.2.2. Reljefna obilježja i gospodarske mogućnosti Hrvatske	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	tipovi reljefa i/ili reljefni oblici Dinarske i/ili Panonsko-peripanonske Hrvatske*, gospodarske mogućnosti tipova reljefa/reljefnih oblika u Dinarskoj i/ili Panonsko-peripanonskoj Hrvatskoj*, morfometrijska obilježja reljefa i njihov utjecaj na naseljenost i/ili gospodarstvo*, osnovne reljefne cjeline*
	4.3. KLIMATSKA, PEDOLOŠKA I VEGETACIJSKA OBILJEŽJA HRVATSKE	**4.3.1. Klima u Hrvatskoj**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje** **III. primjena**	utjecaj pojedinih klimatskih čimbenika na pojedine klimatske elemente*, posebnosti klimatskih elemenata*, obilježja i prostorni raspored pojedinih tipova klime*, vertikalni gradijent temperature*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
GEOGRAFIJA HRVATSKE	4.3. KLIMATSKA, PEDOLOŠKA I VEGETACIJSKA OBILJEŽJA HRVATSKE	4.3.2. Tipovi i vrednovanje tala u Hrvatskoj	I. pamćenje II. razumijevanje	tipovi tala, obilježja, prostorni raspored i/ili vrednovanje pojedinih tipova tala*
		4.3.3. Prostorni raspored vegetacije u Hrvatskoj	I. pamćenje II. razumijevanje	svojte vegetacije, obilježja, prostorni raspored i/ili vrednovanje pojedinih svojti vegetacije*
		4.3.4. Povezanost prirodnogeografskih i društvenogeografskih faktora	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	povezanost reljefa, klime, tla i/ili vegetacije u Panonskoj, Gorskoj i/ili Primorskoj Hrvatskoj*, utjecaj reljefa, klime, tla i/ili vegetacije na naseljenost i/ili gospodarstvo*
	4.4. JADRANSKO MORE I VODE NA KOPNU REPUBLIKE HRVATSKE	4.4.1. Svojstva i gibanja Jadranskog mora	I. pamćenje II. razumijevanje	prirodnogeografska obilježja Jadranskoga mora*
		4.4.2. Gospodarska valorizacija Jadranskog mora i procesi litoralizacije	I. pamćenje II. razumijevanje	resursi i/ili gospodarska valorizacija Jadranskog mora*, proces litoralizacije na primjeru Jadranskoga mora
		4.4.3. Riječna mreža, jezera i močvare te njihova važnost u Hrvatskoj	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	obilježja voda na kopnu, obilježja i prostorni raspored rijeka crnomorskoga i/ili jadranskoga slijeva*, obilježja i/ili gospodarska i/ili ekološka važnost rijeka i/ili jezera i/ili močvara, važnije rijeke crnomorskoga i/ili jadranskoga slijeva i/ili najvažnija jezera i/ili ostale vode na kopnu*
		4.4.4. Onečišćenje mora i/ili voda na kopnu	I. pamćenje II. razumijevanje	ekološki problemi Jadranskog mora i/ili voda na kopnu*
	4.5. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNE BAŠTINE	4.5.1. Kategorije zaštite prirodnih vrijednosti i kulturne baštine	I. pamćenje II. razumijevanje	kategorije zaštite prirode, strogi rezervati, nacionalni parkovi i/ili parkovi prirode i/ili lokaliteti prirodne i/ili kulturne baštine*
		4.5.2. Zaštićena područja u Hrvatskoj	I. pamćenje II. razumijevanje	obilježja i prostorni raspored strogih rezervata, nacionalnih parkova i/ili parkova prirode i/ili lokaliteta prirodne i/ili kulturne baštine*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
GEOGRAFIJA HRVATSKE	4.6. STANOVNIŠTVO KAO ČIMBENIK GOSPODARSKOGA RAZVOJA I PROSTORNOG UREĐENJA	4.6.1. Razvoj naseljenosti, broj i razmještaj stanovništva u Hrvatskoj	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	razvoj naseljenosti Hrvatske i/ili pojedinih regija*, kretanje broja stanovnika i usporedba s odabranim državama Europe i/ili svijeta*, razmještaj stanovništva Hrvatske i/ili pojedinih regija*, gustoća naseljenosti Hrvatske i/ili pojedinih regija*, prostorno i vremenska promjena broja stanovnika Hrvatske i/ili pojedinih regija*
		4.6.2. Prirodno, prostorno i opće kretanje stanovništva	I. pamćenje II. razumijevanje III. primjena	prirodno, prostorno i opće kretanje stanovništva Hrvatske i/ili upravnih cjelina*, odrednice prirodnoga, prostornoga i/ili općega kretanja stanovništva Hrvatske i/ili upravnih cjelina
		4.6.3. Strukture stanovništva	I. pamćenje II. razumijevanje	strukture stanovništva Hrvatske i/ili upravnih cjelina*
	4.7. NASELJA I OBLICI NASELJENOSTI	4.7.1. Tipologija naselja	I. pamćenje II. razumijevanje	čimbenici koji utječu na oblike i/ili razvoj naselja, oblici naselja i ruralnog krajolika*, obilježja naselja, utjecaj prirodne osnove i/ili društvenoga razvoja na oblike i/ili razvoj naselja te na promjene ruralnog krajolika, tipove naselja i/ili područja*
		4.7.2. Povijesni razvoj i kulturno-genetski tipovi gradova	I. pamćenje II. razumijevanje	etape razvoja gradova, primjeri gradova za pojedine razvojne etape*, kulturno-genetski tipovi gradova i/ili elementi prostorne strukture gradova*
		4.7.3. Urbani sistem i nodalno-funkcionalna organizacija Hrvatske	I. pamćenje II. razumijevanje	utjecaj prirodne osnove i/ili društvenoga razvoja na razvoj gradske regije, nodalno-funkcionalna organizacija prostora*, makroregionalna, regionalna, subregionalna i/ili županijska središta*, razvoj urbane mreže i/ili nodalno-funkcionalne organizacije prostora*, vrste gradskih regija*
	4.8. GOSPODARSKA OBILJEŽJA HRVATSKE	4.8.1. Etape razvoja i suvremena obilježja gospodarstva	I. pamćenje II. razumijevanje	obilježja etapa (dinamike) gospodarskog razvoja Hrvatske*, obilježja gospodarskoga razvoja pojedinih regija Hrvatske
		4.8.2. Poljoprivreda i ostale djelatnosti primarnog sektora	I. pamćenje II. razumijevanje	čimbenici razvoja primarnih djelatnosti*, značenje primarnih djelatnosti u društveno-gospodarskom razvoju, struktura i/ili prostorni raspored poljoprivredne proizvodnje, ribarstva i/ili akvakulture*, gospodarsko i/ili ekološko značenje šuma, prostorni raspored šumskih prostora*

PODRUČJE	PODPODRUČJE	SADRŽAJ PODPODRUČJA	RAZINA	SADRŽAJ ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
GEOGRAFIJA HRVATSKE	**4.8. GOSPODARSKA OBILJEŽJA HRVATSKE**	**4.8.3. Energetika, rudarstvo, industrija i ostale djelatnosti sekundarnog sektora**	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	čimbenici razvoja sekundarnih djelatnosti*, značenje sekundarnih djelatnosti u društveno-gospodarskom razvoju, struktura i/ili prostorni raspored energetskih izvora, ruda i industrije*, glavne industrijske regije*
		4.8.4. Promet, turizam, trgovina i ostale djelatnosti tercijarnog i kvartarnog sektora	**I. pamćenje** **II. razumijevanje**	čimbenici razvoja uslužnih djelatnosti*, značenje uslužnih djelatnosti u društveno-gospodarskom razvoju, struktura i/ili prostorni raspored prometa, trgovine i/ili turizma*, važnije turističke atrakcije*, glavne turističke regije i/ili turistička mjesta*, obilježja turističkih regija Hrvatske*

3. Struktura ispita

Ispit se sastoji od dviju ispitnih knjižica koje sadržavaju 92 zadatka. Pristupnik u ispitu može ostvariti 100 bodova. Svako područje ispitivanja (fizička geografija, društvena geografija, regionalna geografija svijeta i geografija Hrvatske) zastupljeno je u objema ispitnim knjižicama. Jednak je broj zadataka i bodova za svako područje ispitivanja (tablica 1.).

Tablica 1. Struktura ispita prema područjima ispitivanja

PODRUČJA ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Fizička geografija	23	25
Društvena geografija	23	25
Regionalna geografija svijeta	23	25
Geografija Hrvatske	23	25
UKUPNO	**92**	**100**

Prva ispitna knjižica sadržava 40 zadataka višestrukoga izbora. Jednak je broj zadataka i bodova za svako područje ispitivanja (tablica 2. i tablica 3.).

Tablica 2. Struktura prve ispitne knjižice prema vrsti zadataka

VRSTA ZADATAKA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Zadatci višestrukoga izbora	40	40

Tablica 3. Struktura prve ispitne knjižice prema područjima ispitivanja

PODRUČJA ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Fizička geografija	10	10
Društvena geografija	10	10
Regionalna geografija svijeta	10	10
Geografija Hrvatske	10	10
UKUPNO	**40**	**40**

Druga ispitna knjižica sadržava 52 zadataka otvorenoga tipa (48 zadataka kratkoga odgovora koji donose jedan bod i četiri zadatka produženoga odgovora koji donose najviše tri boda) (tablica 4.). Jednak je broj zadataka i bodova za svako područje ispitivanja (tablica 5.).

Tablica 4. Struktura druge ispitne knjižice prema vrsti zadataka

VRSTA ZADATAKA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Zadatci kratkoga odgovora (1 bod)	48	48
Zadatci produženoga odgovora (3 boda)	4	12
UKUPNO	**52**	**60**

Tablica 5. Struktura druge ispitne knjižice prema područjima ispitivanja

PODRUČJA ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Fizička geografija	13	15
Društvena geografija	13	15
Regionalna geografija svijeta	13	15
Geografija Hrvatske	13	15
UKUPNO	**52**	**60**

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Geografije traje **120 minuta** bez stanke.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. Izgled ispita i način rješavanja

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj su dvije ispitne knjižice i list za odgovore.

Važno je pozorno pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

Primjeri uputa za rješavanje pojedinih vrsta zadataka nalaze se u poglavlju *Primjeri zadataka*.

U zadatcima višestrukoga izbora pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

Zadatke otvorenoga tipa (kratkoga i produženoga odgovora) pristupnici rješavaju upisivanjem točnoga odgovora na predviđeno mjesto naznačeno u uputi za rješavanje. U zadatcima produženoga odgovora pristupnici trebaju odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak. Prilikom rješavanja zadataka produženoga odgovora pristupnici mogu upotrebljavati prostor za koncept, ali ne smiju zaboraviti prepisati svoje odgovore na predviđeno mjesto.

Ako pristupnik pogriješi, treba prekrižiti netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti skraćeni potpis pored točnoga odgovora.

U zadatcima otvorenoga tipa (osim ako je odgovor jedno slovo) **ne priznaju** se odgovori upisani velikim tiskanim slovima.

Geografska imena treba pisati sukladno važećemu pravopisu.

Grafički prilozi i geografske karte sastavni su dijelovi ispita.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Geografije dopušteno je upotrebljavati samo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

5. Opis bodovanja

Pristupnik u ispitu može ostvariti 100 bodova.

5.1. Vrednovanje prve ispitne knjižice

Svaki točno označen odgovor na listu za odgovore u zadatcima višestrukoga izbora donosi jedan bod. Uspješnim rješavanjem tih zadataka pristupnik može ostvariti 40 bodova.

5.2. Vrednovanje druge ispitne knjižice

U zadatcima kratkoga odgovora traže se jedan ili dva odgovora. Svaki točan odgovor donosi jedan bod. U zadatcima u kojima se ispituju geografske vještine jednim se bodom vrednuje imenovanje i ispravno označavanje/prepoznavanje traženoga pojma/pojave na geografskoj karti i ostalim grafičkim prilozima.

Jedan zadatak produženoga odgovora vrednuje se s jednim bodom, dvama bodovima ili maksimalno trima bodovima ovisno o preciznosti pristupnikova odgovora. Opis bodovanja prema vrsti zadataka prikazan je u tablici 6.

Točnim rješavanjem zadataka kratkoga i produženoga odgovora u drugoj ispitnoj knjižici pristupnik može ostvariti 60 bodova.

Tablica 6. Opis bodovanja prema vrsti zadataka

VRSTA ZADATAKA	OPIS BODOVANJA
Zadatci višestrukoga izbora	**1 bod** – točan odgovor **0 bodova** – netočan odgovor ili nije označen odgovor ili su označeni dva i više odgovora
Zadatci kratkoga odgovora (1 bod)	**1 bod** – točan odgovor **0 bodova** – netočan odgovor ili nije naveden odgovor
Zadatci produženoga odgovora (3 boda)	**3 boda** – odgovor zadovoljava zahtjeve zadatka, logično je strukturiran, sadržajan i usmjeren na zadatak **2 boda** – zadatak je djelomično odgovoren, primjerice, točno je imenovano ono što se traži u zadatku, prisutan je i opis kojemu nedostaju informacije ili su samo djelomično točne ili su samo djelomično usmjerene na zadatak **1 bod** – točno je imenovano ono što se traži, ali nedostaje opis ili sadržava netočne informacije ili one nisu usmjerene na zadatak **0 bodova** – netočan odgovor ili nije naveden odgovor ili odgovor ne zadovoljava niti jedan od prethodno navedenih kriterija

Najveći broj bodova koji pristupnici mogu ostvariti u ispitu s obzirom na broj i vrstu zadataka prikazan je u tablici 7.

Tablica 7. Ukupan broj bodova prema vrsti zadataka

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA	ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
40	48	12	100

6. Primjeri zadataka

U ovome su poglavlju primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđeni su uputa, točan odgovor, obrazovni ishod i način bodovanja.

6.1. Primjeri zadataka višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Primjer 1.

Pozorno promotrite priloženi isječak topografske karte.

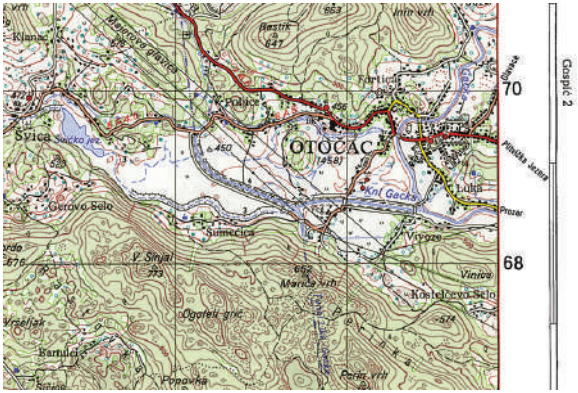

U kojem je mjerilu izrađena topografska karta?

A. 1 : 25 000

B. 1 : 50 000

C. 1: 100 000

D. 1 : 200 000

TOČAN ODGOVOR: B

OBRAZOVNI ISHOD: razlikovati matematičke elemente geografskih karata

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije označen odgovor ili su označena dva ili više odgovora

Primjer 2.

Pozorno promotrite priloženi dijagram.

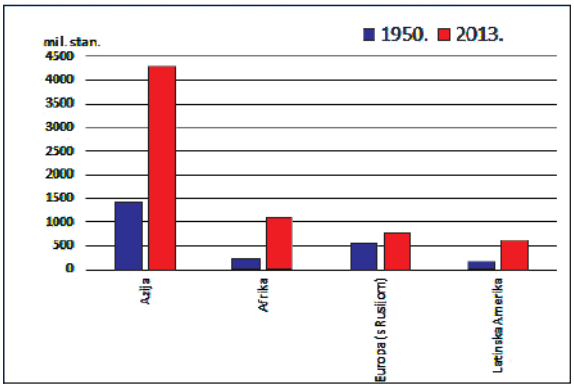

Koja je geografska regija od 1950. do 2013. godine zabilježila najmanji relativni porast broja stanovnika?

A. Azija

B. Afrika

C. Europa (s Rusijom)

D. Latinska Amerika

TOČAN ODGOVOR: C

OBRAZOVNI ISHOD: analizirati prostornu i/ili vremensku promjenu broja stanovnika pomoću tablica i grafičkih priloga

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije označen odgovor ili su označeni dva ili više odgovora

Primjer 3.

U kojem je gradu sjedište globalne organizacije koja uz Svjetsku banku značajno utječe na financijsko stanje u većini država svijeta?

A. u New Yorku

B. u Parizu

C. u Rimu

D. u Washingtonu

TOČAN ODGOVOR: D

OBRAZOVNI ISHOD: analizirati djelatnost važnijih europskih i svjetskih političkih i gospodarskih organizacija

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije označen odgovor ili su označeni dva ili više odgovora

Primjer 4.

Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Koji protočni režim ima rijeka čiji je dio toka zaštićen kao nacionalni park?

A. alpski snježno-kišni režim

B. dinarski kišno-snježni režim

C. sredozemni kišno-snježni režim

D. sredozemni režim

TOČAN ODGOVOR: C

OBRAZOVNI ISHOD: usporediti obilježja i/ili gospodarsku važnost i/ili ekološku važnost jezera i/ili močvara

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije označen odgovor ili su označeni dva ili više odgovora

6.2. Primjeri zadataka kratkoga odgovora (zadatci bodovani s jednim bodom)

U sljedećim zadatcima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, slovom ili brojem) ili dopunite rečenicu, kartu ili tablicu upisivanjem sadržaja koji nedostaje.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Primjer 1.

Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Avion je poletio s otoka Saipana u Tihom oceanu za La Paz u Meksiku 9. ožujka u 12 sati po pojasnom vremenu. Zbog iznenadnog kvara poslije 6 sati leta prinudno je sletio na Havajsko otočje, gdje je trebalo 9 sati da se otkloni kvar. Odmah nakon toga nastavljen je let do La Paza koji je trajao 4 sata.
Na crtu upišite datum i sat (prema pojasnom vremenu) kada je avion sletio u La Paz.

_____

TOČAN ODGOVOR: 9. 3. (9. ožujka) u 14 sati (2 sata poslijepodne)

OBRAZOVNI ISHOD: izračunati pojasno vrijeme

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor

Primjer 2.

Pozorno promotrite priloženu fotografiju i geografsku kartu.

Koji je naziv vjeroispovijesti kojoj pripada građevina prikazana na fotografiji? _____

Kojim je brojem na priloženoj karti označena država čija većina stanovnika pripada toj vjeroispovijesti?____

TOČAN ODGOVOR: kršćanstvo, 6

OBRAZOVNI ISHOD: analizirati strukture stanovništva pomoću grafičkih priloga, tablica i/ili tematskih karata

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor

Primjer 3.

Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

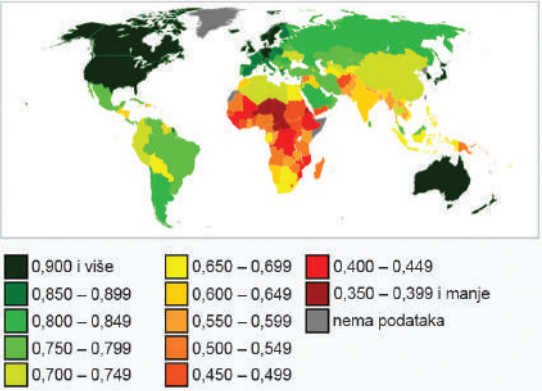

Koje je ime države Istočne Afrike s najnižim indeksom društvenoga razvoja?

_____

TOČAN ODGOVOR: Eritreja

OBRAZOVNI ISHOD: analizirati na geografskoj karti razlike u razvijenosti na razini država/kontinenata

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor

Primjer 4.

Koja je oznaka paneuropskog koridora na čijem je dijelu izgrađena autocesta A6?

_____

TOČAN ODGOVOR: Vb

OBRAZOVNI ISHOD: imenovati važnije prometne pravce/prometna čvorišta na pojedinim koridorima

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor

6.3. Primjeri zadataka produženoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici. Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Primjer 1.

Riješite zadatak uz pomoć priloženih geografskih karata.

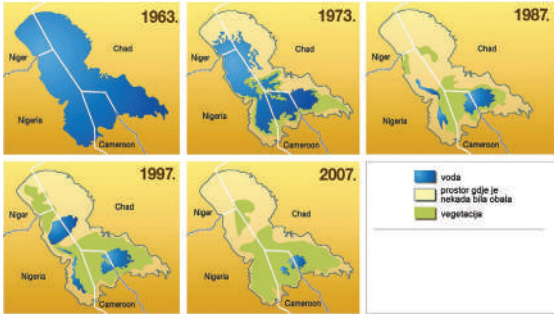

Navedite jedan prirodni i jedan društveni uzrok nestajanja jezera Čad i svaki ukratko obrazložite.

OBRAZOVNI ISHOD: obrazložiti prirodne i društvene utjecaje na količinu i kvalitetu vode na Zemlji

NAČIN BODOVANJA I TOČNI ODGOVORI:

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor ili ako su navedeni općeniti pojmovi bez obrazloženja: suša, isparavanje

1 bod – bilo koji od navedenih prirodnih uzroka: klimatske promjene, smanjenje godišnje količine padalina u zavali Čada; bilo koji od navedenih društvenih uzroka: prekomjerno korištenje vodnih resursa (loše upravljanje vodnim resursima, pojačano navodnjavanje, korištenje vode uviraka Chari i Logone za navodnjavanje ili smanjen dotok vode u jezero) (nije nužno navođenje imena rijeka Chari i Logone)

2 boda – navedena dva uzroka i obrazložen jedan uzrok

3 boda – navedena dva uzroka i oba obrazložena

- obrazloženje klimatskih promjena: pojačano isparavanje zbog porasta srednjih godišnjih temperatura zraka (povećana insolacija) uzrokuje veći gubitak vode nego što ga uvirci (pritoci) mogu nadoknaditi (iz obrazloženja mora biti razvidna poveznica rasta temperature zraka i isparavanja na bilancu vode u jezeru)
- obrazloženje smanjenja godišnje količine padalina: ukupna godišnja količina padalina u zavali Čada (u Zapadnoj Africi) smanjuje se zbog povlačenja intertropske konvergencije na jug, a povlačenje je uzrokovano povećanim onečišćenjem zraka u Europi (obrazloženje iz kojega je razvidna poveznica pomicanja zone zenitnih kiša i količine padalina); to uzrokuje višegodišnje suše i smanjenje razine vode u jezeru
- obrazloženje uzroka slabijega dotoka vode u jezero: sve veća količina vode iskorištena za navodnjavanje

(megaprojekti navodnjavanja u državama kroz koje teku rijeke Chari i Logone, korištenje vode rijeka Chari i Logone za navodnjavanje, smanjen dotok vode u jezero, sve veće potrebe lokanoga stanovništva i gospodarstva za vodom, nezadovoljavajuća provedba zakona o zaštiti okoliša, loše upravljanje vodnim resursima) (nije nužno navođenje imena rijeka)

Primjer 2.

Riješite zadatak uz pomoć priložene geografske karte i tablica.

Procijenjene rezerve nafte 2011. godine

RANG	DRŽAVA	PROCIJENJENE REZERVE NAFTE U MLRD. BARELA
1.	Saudijska Arabija	262,6
2.	Venezuela	211,2
3.	Kanada	175,2
4.	Iran	137,0
5.	Irak	115,0
6.	Kuvajt	104,0
7.	UAE	97,8
8.	Rusija	60,0
9.	Libija	46,2
10.	Nigerija	37,2
11.	Kazahstan	30,0
12.	Katar	25,4
13.	SAD	20,7
14.	Kina	14,8
15.	Brazil	12,9
16.	Alžir	12,2
17.	Meksiko	10,4
18.	Angola	9,5
19.	Azerbajdžan	7,0
20.	Ekvador	6,5

Izvor: www.org/opec_web/en/data

Najveća gospodarstva u svijetu prema BND-u 2011. godine

RANG	DRŽAVA	BND (MLRD. USD)
1.	SAD	15 148,2
2.	Kina	6 643,2
3.	Japan	5 739,5
4.	Njemačka	3 167,7
5.	Francuska	2 775,7
6.	Ujedinjeno Kraljevstvo	2 370,4
7.	Italija	2 144,7
8.	Brazil	2 107,7

9.	Indija	1 766,2
10.	Kanada	1 570,9
11.	Rusija	1 522,3
12.	Španjolska	1 428,3

Izvor: http://databank.worldbank.org/data/download/WDI-2013-ebook.pdf

Izdvojite tri države koje imaju velika gospodarstva u svijetu i među 10 su najvećih proizvođača nafte, ali **nisu** među 10 najvećih izvoznika nafte. Objasnite razloge takvoga stanja.

OBRAZOVNI ISHOD: analizirati strukturu, značenje i/ili prostorni raspored izvora energije

NAČIN BODOVANJA I TOČNI ODGOVORI:

0 bodova – netočan odgovor ili nije naveden odgovor ili ako su navedeni samo primjeri država bez objašnjenja

1 bod – za navedene odgovarajuće primjere država (bilo koje tri od navedenih država: SAD, Kina, Brazil, Ruska Federacija) i objašnjena jedna država

2 boda – za navedene odgovarajuće primjere država i objašnjene dvije države

3 boda – za navedene odgovarajuće primjere država i objašnjene tri države

Među 10 najvećih proizvođača nafte, ali ne i među 10 najvećih izvoznika nafte su države SAD, Kina, Brazil i Ruska Federacija. SAD ima najveće gospodarstvo svijeta i velike potrebe za naftom, stoga se malo proizvedene nafte izvozi.

Kinesko je gospodarstvo 2011. godine bilo drugo gospodarstvo prema vrijednosti BND-a. Zbog potreba gospodarstva i brojnoga stanovništva malo se proizvedene nafte izvozi.

Brazil ima veliko gospodarstvo, brojno stanovništvo i velike potrebe za naftom. Njegovo je gospodarstvo manje od gospodarstva SAD-a i Kine, ali znatno je i manja proizvodnja nafte u odnosu na SAD i Kinu, a manje su i rezerve u usporedbi sa SAD-om i Kinom.

Ruska Federacija proizvodi znatno više nafte od SAD-a i Kine i ima znatno veće procijenjene zalihe nafte od tih država, a zbog manje veličine gospodarstva i manjega broja stanovnika među najvećim je izvoznicima nafte.

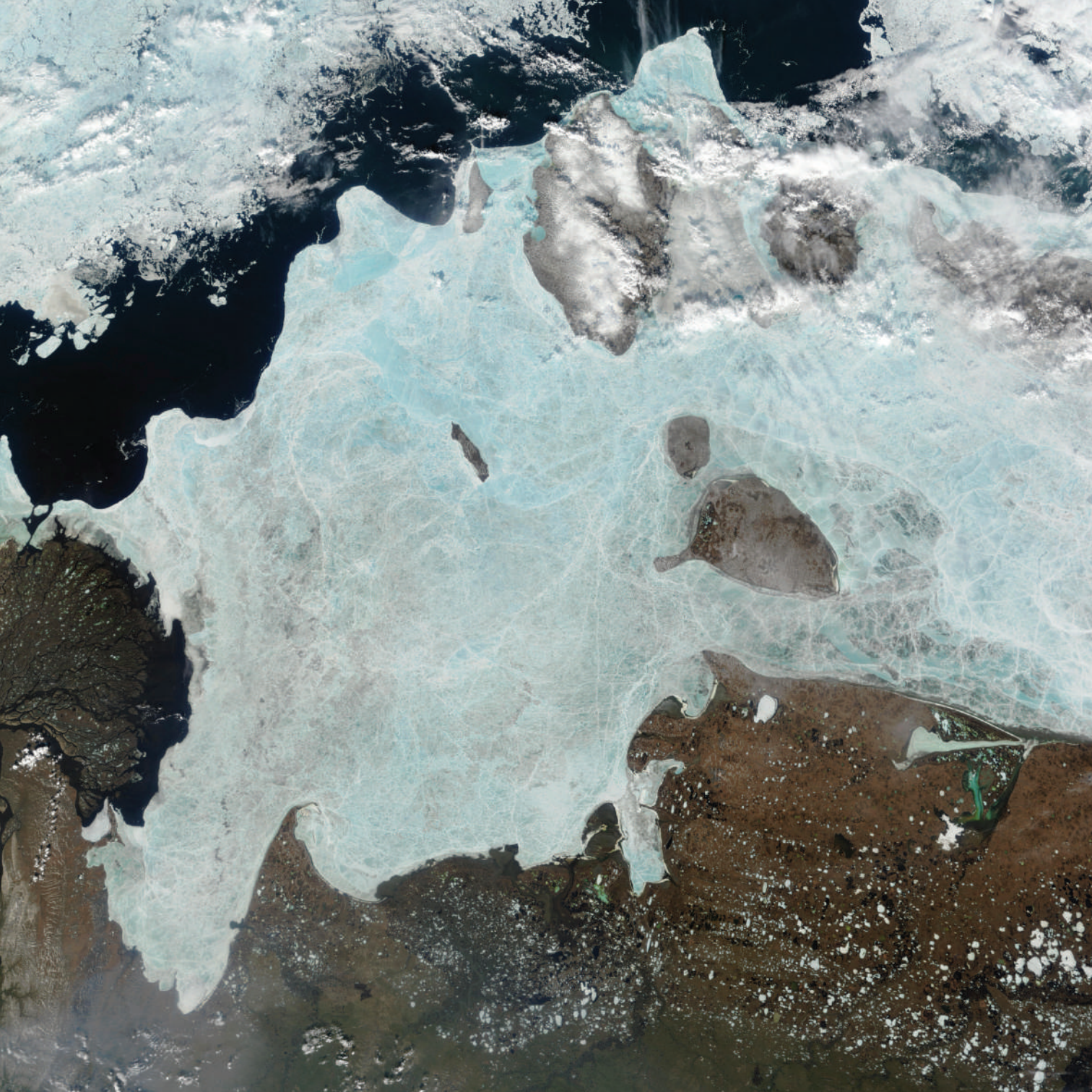

7. Priprema za ispit

Literatura za pripremu ispita iz Geografije su svi udžbenici za gimnazijski program i geografski atlasi koje je odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Popis odobrenih udžbenika može se naći na mrežnoj stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja (www.mzo.hr).

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupniku može služiti za provjeru usvojenoga znanja.

Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupniku da uspješno riješi zadatke u ispitu.

Pristupniku se savjetuje:

- ✓ proučavanje ispitnih cjelina te primjera zadataka
- ✓ rješavanje provedenih ispita
- ✓ aktualizacija brojčanih podataka iz publikacija Državnoga zavoda za statistiku, UN-a i specijaliziranih organizacija UN-a
- ✓ praćenje najvažnijih događaja u Hrvatskoj i svijetu u medijima i stručnim časopisima.

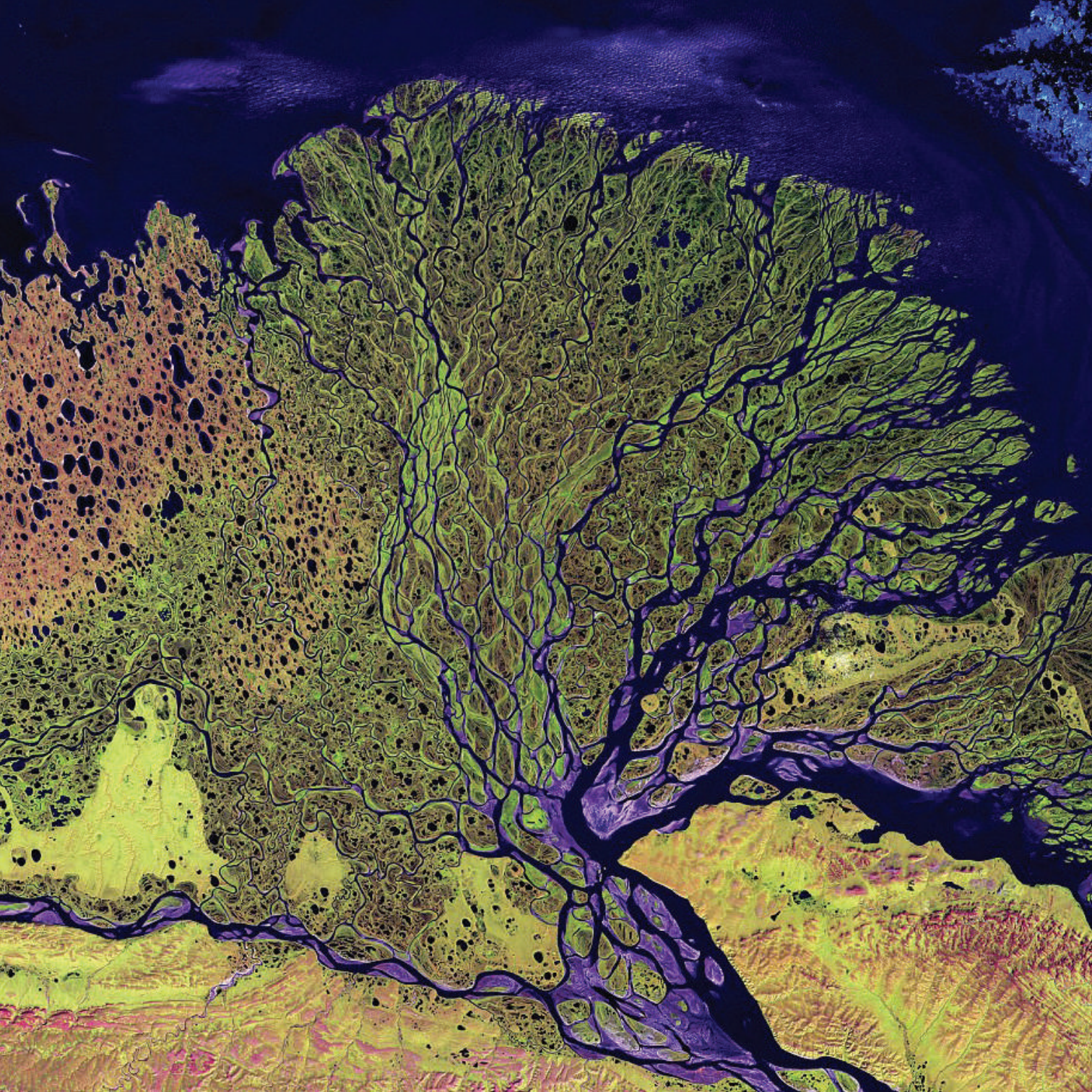

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja